

ევფროსინე ალექსანდრიელის ცხოვრება (V ს.)

რეზიუმე

ევფროსინე ალექსანდრიელის ცხოვრება შეუსწავლელი, გამოუქვეყნებელი თხზულებაა ქართულ ნათარგმნ ჰაგიოგრაფიაში. ბოდლეს კრებულში და პარხლის მრავალთავში დაცული უძველესი რედაქციები ადასტურებს, რომ ორივე ტექსტი მომდინარეობს ბერძნულიდან. ბოდლესეული რედაქცია საკმაოდ ახლოს მიჰყვება დედანს, ხოლო პარხლისეული რედაქცია ბერძნულთან შედარებით შემოკლებულია და შესაძლოა სხვა ბერძნული ორიგინალიდან მომდინარეობს, რომელიც დაკარგულია.

ქვემოთ გთავაზობთ ცხოვრების სინოპტიკურ გამოცემას, რაც საშუალებას გვაძლევს შევადაროთ ორი უძველესი რედაქცია და მკაფიოდ აღვიქვათ მათ შორის ტექსტოლოგიური განსხვავებები. მსგავსი კორელაცია საშუალებას გვაძლევს ვივარაუდოთ, რომ საქმე გვაქვს ორ განსხვავებულ რედაქციასთან, რომლებიც განსხვავებული ბერძნული წყაროებიდან მომდინარეობს.

საკვანძო სიტყვები: *ევფროსინე ალექსანდრიელი, პაფნუტი, ბოდლეს კრებული, პარხლის მრავალთავი*

წმინდა ევფროსინე ალექსანდრიელმა (*Ἀγ...α Εὐφροσίνης*), მამაკაცის სამოსი ჩაიცვა და ასკეტურ ცხოვრებას ეწეოდა ეგვიპტის ერთ-ერთ მონასტერში. მისი მოხსენიების დღეა 9 სექტემბერი.

„ევფროსინეს ცხოვრება“ აღწერილია „მამათა ცხოვრებაში“ (*Vitae Patrum*). თხზულება ატარებს ელინისტიკური რომანის სენტიმენტალურ ხასიათს.

შინაარსი

წმინდა ევფროსინე ალექსანდრიელი მდიდარი კაცის, პაფნუტის ასული იყო. პაფნუტმა თავისი წრის მდიდარ ქალზე იქორწინა, მაგრამ წყვილს დიდხანს არ შეეძინათ შვილი. ორივეს ხანგრძლივი ლოცვის შემდეგ უფალმა მოუვლინათ ასული, რომელსაც ევფროსინე უწოდეს. ევფროსინე ლამაზი და განათლებული ქალიშვილი იყო და მრავალ მდიდარ, დიდიგვაროვან ყმაწვილს უნდოდა მასზე დაქორწინება. საბოლოოდ პაფნუტმა შეარჩია სასიძო და გადაწყვიტა თავისი ქალიშვილის ბედი ძლიერი, წარჩინებული ოჯახის შვილისთვის დაეკავშირებინა. ქორწილიც გადაწყვეტილი იყო, თუმცა ევფროსინეს უკვე დიდი ხანია სხვა გადაწყვეტილება ჰქონდა მიღებული - უფლისთვის მიეძღვნა თავი. გადაწყვეტილების განსახორციელებლად მან გადაიცვა მამაკაცის სამოსი, საკუთარ თავს სამარადე (ზურმუხტი) უწოდა, მამათა მონასტერში დამკვიდრდა და საჭურისის სახელით შეუდგა საღმრთო მოღვაწეობას. მაგრამ მისი სილამაზე იზიდავდა თანამოღვაწე ბერებს, რის გამოც მამასახლისმა სენაკი გამოუყო და ამ დღიდან ის სენაკში დაეყუდა და ასკეტურ ცხოვრებას შეუდგა.

მამამ და დამოყვრებულმა ოჯახმა ევფროსინეს დაკარგვის გამო ყველა საშუალებას მიმართეს მის მოსაძებნად, მაგრამ ამაოდ. პაფნუტი კი დიდ მწუხარებაში და გლოვაში ატარებდა თავის არსებობას.

ევფროსინე დღე და ღამე ისე გულმხურვალედ ლოცულობდა და მარხულობდა, რომ მამა აღაპი, რომელიც მამასახლისმა ზედამხედველად გამოუყო აღტაცებული ყოველდღე მოახსენებდა მამასახლისის მისი განსაკუთრებული მოღვაწეობის შესახებ.

რამდენიმე წლის შემდეგ, პაფნუტი ეახლა მონასტრის მამასახლისს და დახმარება სთხოვა გლოვის შესამსუბუქებლად. მამასახლისმა ის სამარაგდესთან გაგზავნა. პაფნუტი მივიდა, მაგრამ სრულიად ვერ იცნო საკუთარი ქალიშვილი, რომლის სილამაზეც დიდ გლოვასა და მარხვას სრულიად დაეჭვნო. ევფროსინემ მხოლოდ სიკვდილის გაუმხილა მამას თავისი საიდუმლო. ქალიშვილის მიწასთან მიბარების შემდეგ, პაფნუტმა სიმდიდრე მოსატერსა და გლახაკებს გაუნაწილა, თვითონ კი ბერად აღიკვეცა და ქალიშვილის სენაკში დაეყუდა. ათი წლის მოღვაწეობის შემდეგ, მშვიდად მიაბარა სული უფალს და ის ქალიშვილის გვერდით დაკრძალეს.

„ევფროსინესა და პაფნუტის ცხოვრება“ V ს-ის ძეგლია. თხზულება უძველეს დროს ითარგმნა ქართულად. ძეგლი გამოუცემელია და პირველად ქვეყნდება გამოკვლევა და სინოპტიკური გამოცემა ორი უძველესი რედაქციისა – პარხლისეული და ბოდლესეული რედაქციების.

კიმენური რედაქციები დაცულია შემდეგ ხელნაწერებში: ბოდლ.1(XI ს), 442r-448v, A-95, (X-XI სს.), 599r-602v (თავნაკლულია); Ath.8 (X ს.), 166r-173r; A-139 (XVIII-XIX სს.), გვ.618-625; A-433 (XVI-XVIII სს), 99r-105v; A-643 (XIX ს.), 138v-143r; A-851 (XIX ს.), 32r-39r; H-285 (1852 წ.), გვ.733-745; H-972 (XVI, 1693, 1741 წწ.), 291r-296r; H-1313 (XIX ს), 61r72r; H-1370 (1971-1884 წწ), 43r-48v; S-300 (1779 წ.), 217r-296v; Q-300 (XIX ს.), გვ. 232-244; Q-843 (1897 წ.), 40r45r; Q-882 (XIX ს.), 22r-28r; quT-320 (1818 წ.), 76r-84r.¹

უძველესი ქართული რედაქციების შედარებისას აღმოჩნდა, რომ ხელთ გვაქვს ორი განსხვავებული რედაქცია. ბოდლეს კრებულში (B) და პარხლის მრავალთავში (A) დაცული ტექსტების დივერსიფიკებულმა ფორმებმა მიგვიყვანა გადაწყვეტილებამდე, რომ უძველესი რედაქციები სინოპტიკურად წარმოგვედგინა.

პარხლის მრავალთავში დაცული ტექსტი თავნაკლულია იმდენად, რომ ის ბოდლეში მოცემული ტექსტის ნახევარს წარმოადგენს. პარხლისეული რედაქცია აჩვენებს კლება-მატებას. ფრაზების კონსტრუქცია რადიკალურად განსხვავდება ბოდლესეული რედაქციისგან.

მოგვყავს რამდენიმე ფრაგმენტი, რომელიც ჩვენს მოსაზრებას ადასტურებს.

A: (599r) maTganTa trfialebad misa. Dda etyÂed mamasaxlissa, viTarmed : „ese viTarmca xati ara Semogeyvana monastrad.“ xolo mamasaxlisman mouwoda da hrqua mas : „Svilo, qmnluketilobaÁ Seni daumtkicebelTa amaTTÂs dacemasa iqms eSmaki dayudebiT mnebavs yofaÁ Seni, Svilo.“ xolo man hrqua : „viTarca hbrZano, egreca yav.“ da ubrZana aRapis, raÁTa ganumzados senaki da dadumnes mas Sina. da yo aRapi egreT. xolo samaragdos dadumna da iyofvoda marxviTa da mRÂZarebiTa locviTa da queyanasa zeda woliTa, wignsa ikiTxavn da galobn da Seuvrdebin RmerTsa dRÀ da RamÀ.

B: (445v)xolo misi SuenierebaÁ da sikeTe, raJams Sevaln eklesiad, gina taZrad, eSmakman mravalTa, viTarca isari, styorcis trfialebad samaragdes mimarT. elalvodes mamasaxlissa, viTarmed eseviTari xati aramca Segewynara amas adgilsa. xolo man mouwoda da hrqua mas: „amisTÂs, rameTu mteri da umtkicebelTa guliTa dacemasa Seiqlms, aw mnebavs, raÁTa martodmyofTa Tana daeyudo.“ da ubrZana aRapis, raÁTa ganumzados senaki da dayudnes samaragde. Dda man yo egreT, viTarca ubrZana mas da wariyvana samaragde senaksa mas Sina. da marxviTa da mRÂZarebiTa iqceoda da hlocvida queyanasa gorvida dRÀ da RamÀ. xolo aRapi xedvida moswrafebasa missa da gankÂrvebul iyvnes yovelni Zmani misTÂs da aReSenebodes.

პარხლისეული რედაქცია უტყუარ შემოკლებებს აჩვენებს:

A (600r) : xolo esemca uwyi, rameTu ara ars igi borotsa rasme, aramed keTilsa. da amisTÂs aravis euwya Cuengansa ukeTumca iyo igi borotsa rasme, aramca ugulebelsyo RmerTman SromaÁ yoveli da Cueni.“

B (447v): xolo ese uwyode, raÁTa ara ars igi medgrobasa rasme, aramed keTilsa da misTÂs aravis gamoguecxada Cuen. ukuTumca iyo borotsa rasme, aramca ugulebels-yo SromaÁ Seni RmerTman, romeli

¹ ე. გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, თბ., 2004, გვ.64, 191.

hyav saxelisa misisaTÂs da yovelTa wmidataTÂs. Dda umetes RmerTsa Cuen zeda aramca daefara saqmÀ misi Cuengan.“

კიდევ ერთი ფრაგმენტი, რომელიც ტექსტოლოგიურ სხვაობას გვიჩვენებს:

A (600v): viTarca esma ese pafnotis, mcired raÁme hrwmena da warvida TÂsa qalaqad da mividoda igi keTilTa saqmiTa da locviTa. da viTar warÃda ravdenime Jami, kualad mivida pafnoti mas monastera, msgavsad Cuelebisa Tsisa, da moikiTxa mamaxlisa da Zmani yovelni. hrqua mamaxlisan pafnotis : „ukueTu gnebavs, ars aqa ZmaÁ erTi dayudebuli, madlieri da keTili, romeli Tevdosi mefisa palatisagan mosrul ars. mived da ixile.“ hrqua mas pafnoti : „ukueTu xolo Rirs var, mnebavs xilvad igi.“ hrqua aRapis mamaxlisan : „miiyvane ufali pafnoti Zmisa mis, raÁTa ikurTxos misgan.“ da man miiyvana igi.

B (447r): viTarca esma ese pafnutis, mciredRa-Tu hrwmena da warvida TÂsa qalaqad. da viTarca mciredni Jamni warÃdes da keTilad misrul iyo igi monastrad. Hhrqua mas mamaxlisan: „gnebavs, TuU ezraxo keTilsa Zmasa palatiT mosruls, mefisa Tevdosisa?“ hrqua mas pafnuti: „Tu xolo Rirs-viqmne.“ da miavlina aRapisa da hrqua mas: „wariyvane ufali Cueni pafnuti da miiyvane Zmisa Cuenisa samaragdesa, raÁTa ekurTxos misgan.“ da wariyvana man da mihguara.

ბოდლესეულ რედაქციაში ვხედავთ რამდენიმე ფრაგმენტის კლებას, რომელიც მოიძიება პარხლისეულ რედაქციაში:

B (602r) : da yovelTa misces didebaÁ RmerTsa sakÁrvelTmoqmedsa, romelman uCueni maT eseviTari sakÁrveli da saswauli da nugeSinisces pafnotis da igica hmadlobda RmerTsa. xolo pafnoti warvida qalaqad TÂsad da mivida saxlsa TÂssa da auwya ese yoveli monaTa da mÃevalTa TÂsa. da miesma yovelsa mas qalaqsa da mokrba misi simravle erisaÁ friadi da miesma dawindebulsa mas da swrafiT morbiodes mamaÁ misi da Wabuki igi, raÁTa ixilon, Tu rad ars saqmÀ ese. da auwya pafnoti ese yoveli da adidebdes RmerTsa.

სხვაობას ვხედავთ რედაქციების ფინალშიც:

A (602v): xolo dadves igi maxlobelad evfrosinesaÁ, asulisa TÂsisa da meox-arian CuenTÂs winaSe mamisa da Zisa da yovlad wmidisa sulisa, romlisaÁ ars didebaÁ ukuniTi ukunisamde.

B (448v): da merme miicvala zecisasa mas da dauteva queynisaÁ da daefla igi saflavs, maxlobelad evfrosinesa, asulisa misisa, sadideblad mamisa da Zisa da sulisa wmidisa, aw da maradis da ukuniTi ukunisamde, amin.

ვფიქრობთ, „ცხოვრების“ ორი უძველესი (A,B) რედაქციის კორელაციის შედეგად, ვფიქრობთ, რომ საქმე გვაქვს ორი მთარგმნელის მიერ შესარულებულ ორ განსხვავებულ ტექსტთან. რადგან ბოდლესეული რედაქცია სრულადაა წარმოდგენილი, ხოლო პარხლისეული საკმაოდ თავნაკლულია, იძულებული გავხდით ამ უკანასკნელის მხოლოდ დარჩენილი ნაწილით გვესარგებლა. ზემოთ წარმოდგენილი შედარება კი საშუალებას გვაძლევს ორივე რედაქცია ბერძნულ ორიგინალთან შევაჯეროთ.

გვამოცემულია თხზულების ბერძნული დედანი, დაცული კრებულში *Analecta Bollandiana, agerTve Acta Sanctorum Mart. II (1668), p.727-735.*

„ეკპრაქსიას ცხოვრების“ ბერძნულ ორიგინალთან შედარება

სათაურები

პარხლისეულ რედაქციას სათაური არ გააჩნია, დავჯერდით მხოლოდ ბოდლესეული რედაქციას.

Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Εὐφροσύνης καὶ τοῦ ταύτης πατρὸς Παφνουτίου.

Ἐγένετο ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλει ἀνὴρ ἑνδοξοῖ ὀνόματι Παφνούτιος, πάνυ σπουδαῖος περὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Οὗτος ἔλαβε γυναῖκά τινα σεμνὴν καὶ ἄξιαν τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, γένους καὶ αὐτὴν οὖσαν ἐνδόξου καὶ πλουσίαν σφόδρα ἦν δὲ στεῖρα καὶ οὐκ ἔτικτεν.²

B: Tuesa febervalsa eʿg. cxorebaÁ da simĀne wmidisa dedisa evfrosinesi da moqalaqobaÁ da mamisa misisa pafnutisi. iyo vinme aleqsandrias kaci aznauri da saxeli misi pafnotios. ese iyo moswrafĀ mcnebaTa RmrTisaTa. aman moiyvana dedakaci colad TĀsa, Semkuli yovliTa da Rirsi, viTarca Seewyueboda mas, rameTu igica tomiTa warCinebuli iyo. da iyo igi berw da ara Sobda. (442r)

Ἐπειδὴ οὖν εἶχε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατηγηλασμένον τῷ κάλλει ὁ Σμάραγδος, ἐν τῷ ἔρχεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῷ ἀριστητηρίῳ, πολλοὺς ἐτόξευεν ὁ διάβολος εἰς τὸ κάλλους αὐτοῦ, ὥστε καταγογγύζειν τοῦ ἡγουμένου καὶ λέγειν αὐτῷ: “Τί τοιοῦτον πρόσωπον κατεδέξω; “Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ ἄββᾶς, προσκαλεσάμενος τὸν Σμάραγδον, λέγει αὐτῷ “Ἐπειδὴ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου σου πολλή, οὐσα τοῖς ἀστηρίκτοις πτώσις καθίσταται, βούλομαι σε ἐν τῷ ἀναχωρητικῷ κελλίῳ ἡσυχάζειν, κάκεῖ ψάλλειν καὶ ἐσθίειν, καθεύδειν τε καὶ ἀπρόιτον εἶναι. ”Καὶ ἐπιτρέπει τῷ Ἀγαπίῳ τὸ ἀναχωρητικὸν κελλίον εὐτρεπίσαι, ὥστε ἡσυχάσαι τὸν Σμάραγδον ἐν αὐτῷ. Ποιήσας οὖν παντὰ ὁ Ἀγάπιος καθὼς προσετέτακτο, παρέλαβε τὸν Σμάραγδον, καὶ ἡσύχαζον ἐν τῷ ἀναχωρητικῷ κελλίῳ, νηστείας καὶ προσευχαῖς καὶ χαμευνίαις καὶ ἀναγνώσεσι καὶ ψαλμωδίαις προσεδρεύοντες τῷ Θεῷ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ὥστε τὸν Ἀγάπιον θεωροῦντα τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ καὶ ἄγρυπνον θαυμάζειν ἐπὶ τῆς ἀδελφότητος καὶ πάντας ὠφελεῖν εἰς τὰ κατ’ αὐτὸν.³

A: maTganTa trfialebad misa. da etyĀed mamasaxlissa, viTarmed : „ese viTarmca xati ara Semogeyvana monastrad.“ xolo mamasaxlisman mouwoda da hrqua mas : „Svilo, qmnulkeTilobaÁ Seni daumtkicebelTa amaTTĀs dacemasa iqms eSmaki dayudebiT mnebavs yofaÁ Seni, Svilo.“ xolo man hrqua : „viTarca hbrZano, egreca yav.“ da ubrZana aRapis, raÁTa ganumzados senaki da dadumnes mas Sina. da yo aRapi egreT. xolo samaragdos dadumna da iyofvoda marxviTa da mRĀZarebiTa locviTa da queyanasa zeda woliTa, wignsa ikiTxavn da galobn da Seuwrdebin RmerTsa dRĀ da RamĀ. xolo aRapi hxedvida missa mas moswrafebasa da mRĀZarebasa da aReSĀnebodes yovelni Zmani RmrTismsaxurebasa missa zeda (599r).

B. xolo misi SuenierebaÁ da sikeTe, raJams Sevaln eklesiad, gina taZrad, eSmakman mravalTa, viTarca isari, styorcis trfialebad samaragdes mimarT. elalvodes mamasaxlissa, viTarmed eseviTari xati aramca Segewynara amas adgilsa. xolo man mouwoda da hrqua mas: „amisTĀs, rameTu mteri da umtkicebelTa guliTa dacemasa Seiqlms, aw mnebavs, raÁTa martodmyofTa Tana daeyudo.“ da ubrZana aRapis, raÁTa ganumzados senaki da dayudnes samaragde. Dda man yo egreT, viTarca ubrZana mas da wariyvana samaragde senaksa mas Sina. da marxviTa da mRĀZarebiTa iqceoda da hlocvida queyanasa gorvida dRĀ da RamĀ. xolo aRapi xedvida moswrafebasa missa da gankĀrvebul iyvnes yovelni Zmani misTĀs da aReSenebodes (445v).

Ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς πάντα τὰ πράγματα αὐτοῦ ἐκκκλησίαις καὶ μοναστηρίοις καὶ ξενῶσι καὶ πτωχοῖς προτενέγκας ἀπετάξατο καὶ αὐτὸς ἐν τῷ κοινοβίῳ, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἐν αὐτῷ καταλείψας, καὶ μεγάλως παραμυθούμενος ἐπὶ τῷ ψιαθίῳ ἐν τῷ ἑαυτὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πειριῖοῦσα ἐπιθῆι, ζήσας καὶ αὐτὸς ἐν τῷ κοινοβίῳ δεκαετὴ χρόνον, πρὸς οὐρανὸν μετέστη, καταλείψας τὰ ἐπίγεια, καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς Εὐφροσύνης, τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ πάντα τῷ Θεῷ ἀναθείς, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.⁴

A (602v): xolo dadves igi maxlobelad evfrosinesaÁ, asulisa TĀsisa da meox-arian CuenTĀs winaSe mamisa da Zisa da yovlad wmidisa sulisa, romlisaÁ ars didebaÁ ukuniTi ukunisamde.

B (448v): da merme miicvala zecisasa mas da dauteva queynisaÁ da daefla igi saflavsa, maxlobelad evfrosinesa, asulisa misisa, sadideblad mamisa da Zisa da sulisa wmidisa, aw da maradis da ukuniTi ukunisamde, amin.

² AB, p.196.

³ AB, p.200.

⁴⁴ AB, p.205.

A-95 (Xs)
parxlis mravalTavi
kimeni
599r-602v

bodle #1(XIs)
hagiografiuli krebuli
kimeni
442r-448v

1. (442r)Tuesa febervalsa e[^]g. cxorebaÁ da simÑne wmidisa dedisa evfrosinesi da moqalaqobaÁ da mamisa misisa pafnutisi.

2.iyo vinme **aleqsandrias** kaci aznauri da saxeli misi **pafnotios**. ese iyo moswrafÀ mcnebaTa RmrTisaTa. aman moiyyana dedakaci colad TÂsa, Semkuli yovliTa da Rirsi, viTarca Seewyueboda mas, rameTu igica tomiTa warCinebuli iyo. da iyo igi berw da ara Sobda.

3. xolo qmari misi didsa zrunvasa Sina iyo, rameTu ara aqunda vismca dauteva simdidre igi maTi, romelmanmca Semdgomad sikudilisa maTisa ganago igi keTilad.

4. xedvida raÁ coli misi missa mas mwuxarebasa da ara dascxreboda dRÀ da RamÀ eklesiaTa RmrTisaTa marxviTa da locviTa. evedreboda, raÁTamca moaniWa mas Svili da mravali safase ganuyo glaxakTa da wmidata adgilTa.

5.egreve qmari misi vidoda monasterTa(442v),raÁmca pova vinme Rirsi RmrTisaÁ kaci da misiTamca locviTa mosca RmerTman TxovaÁ igi maTi.

6. Sevida erTsa monastera, romlisaÁ saxeli didad iTqumoda da wmidat RmrTisa. da viTarca Sevida, mcired xuastagica misca da iwyes zraxvad da daemecniera mamasaxlissa da myofTa mis adgilisaTa. da Semdgomad ravdenisa meJamisa uTxra saqmÀ misi, romelsa igi eZiebda maTgan. dailoces vedrebiT RmrTisa mimarT, raÁTamca mosca maT RmerTman nayofi muclisa maTisaÁ.

7. da moaniWa maT RmerTman erTi asuli, da viTarca ixila **pafnutios** siRirse wmidisa mis mamisaÁ, arRara ganeSoreboda da mravalgzis meuRleca TÂsi miiyvanis, raÁTamca ekurTxa mamasaxlisisagan da ZmaTagan.

8. xolo raÁTgan ganeyvna yrmaÁ ZuZusa da iyo igi equsis wlis, mosces mas naTeli da saxeli uwodes mas **evfrosine**. Dda uxaroda mis zeda mSobelTa misTa. Dda iyo mlocvel winaSe RmrTisa da keTil piriTa daASuenier xilviTa.

9. da viTarca iqmna igi aTormetis wlis, dedaÁ misi ganvida cxorebisa amisgan soflisa. xolo mamaÁ misi aswavlida mas werasa da kiTxvasa da yovelsa sibrZnesa. da iyo qali igi gonebiTa marjuÀ yovelsa zeda, viTarca iyo nayofi locvisaÁ.

10. da ismoda hambavi igi misi yovelTa qalaqTa Sina sibrZnisa misisaÁ da swavlisaÁ da ufroÁs xolo siRirsisa misisaÁ da siSuenierisa pirisa misisaÁ. mravalni mdidarni movidodes, raÁmca miiyvanes igi sZlad ZeTa maTTaTÁs. da mravalni SeaWirvebdes mamasa **(443r)** missa da hÁdebodes. xolo man TqÁs: „nebaÁ RmrTisaÁ iyavn.“

11. erTman vinme maTganma, umdidresman yovelTasa da uZlieresman mouwoda mamasamissa da arwmuna, raÁTamca Zesa missa misca igi colad.Dda erCda mas. da aRasrules dRÀ windobisa maTisaÁ.

12. da viTar iyo igi aTormetis wlis, aRvides monasterisa mas da misacemeli didZali wariRon nugeSinissacemelad maTa. da hrqua mamasaxlissa, viTarmed: „nayofi locvaTa TquenTaÁ momiguria Tquenda, raÁTa ilocoo misTÁs, rameTu qorwili megulebis.“

13. da ubrZana mamasaxlisman dadginebaÁ misi **qsenedoqisa** monastrisasa. izraxa da ekurTxa igi da aswavlida siwmidesa da mowyalebasa da didad sargebel-eyo misa.

14. da dayves monasterisa mas Sina sami dRÀ da ismenda igi dRiTidRe Jamobasa maTsa. Dda xedvida moswrafebasa maTsa da ukÁrda cxorebaÁ igi maTi da ityoda: „netar arian kacni ese, rameTu cxorebisaca amas swor angelozTa arian da raJams ganviden cxorebisa amisgan, sasufelisa RmrTisa, ixarebden.“ da iwyo gulman misman mibaZvad da Surobad maTa RmrTismsaxurebasa da RmrTismoSiSobasa maTsa.

15. da WeSmaritad samisa dRisa, hrqua ufalman **pafnuti** mamasaxlissa: „brZane, mamao suliero, mowodebaÁ mÁevalisa SenisaÁ, raÁTa TayuanigcesSen da iloce misTÁs, rameTu warvalT TÁsa qalaqad.“K

16. da viTarca mivida, Seuvrda ferÁTa berisaTa da hrquamas: „gevedrebi, locvaÁ yav CemTÁs, raÁTa acxovnos RmerTman suli Cemi.“ ganipyrna Áelni TÁsni mamasaxlisman da Tqua: „ufalo, romelman uwyi**(443v)**kacTaÁ, vidre Sobadmdeve maTa. Sen izrune mÁevalisa SenisaTÁs, raÁTa saTno-geyos Sen da Rirs-iqmnes wmidaTa Tana, romelni saTno-geyvnes Sen.“ da viTarca uloca, warvides.

17. xolo mamaman misman, raJams povis monazoni, moiyyanis saxlsa TÁssa da evedris, raÁmca evedra RmerTsa misTÁs.

18. xolo JamTa oden moiwia dResaswauli ÁsenebaÁ, romelsa monasteri igi eSena. da miavlina mamasaxlisman ZmaÁ erTi, raÁmca moxades **pafnotios**. da movida saxlad TÁsa da ijamebda da Tques monaTa, viTarmed: „qulbagad gasrul ars~.

19. da viTarca cna **evfrosine**, mouwoda Zmasa mas da iwyo kiTxvad misa, viTarmed ravdenni arian monastera Sina Zmani. xolo man hrqua, viTarmed: „samasormeocdaTormetni.~

20. da hrqua mas: „aw Tu visme undebn moslvaÁ da dajdomaÁ, Seiwynarebsa mamaxlisi. Dda yovelni erTsa eklesiya hgalobdiTa da erTfer imarxvidiTa.“ hrqua mas monazonman man: „galobasa erTad vgalobdiT, xolo marxvasa viTar vis unebn da viTar vis Zal-ucn, egreca iqmn monazonebasa.“

21. hrqua mas **evfrosine**: „amas mnebavs meca, raÁTamca Seveyav cxorebasa maTsa, aramed meSinis mamisa Cemisagan, rameTu amaoÁsa amis cxorebisaÁ egulebis micemaÁ Cemi qmrisa.~

22. hrqua mas monazonmanman: „nu SeaSineb kaci ÁorcTa SenTa. nu miscem sikeTesa Sensa vnebad sircxÁlsa, aramed iqmen sruliad srul winaSe **qristesa**, romeli SemZlebel ars moniWebad Senda sawuTroÁsa amis wil zecisa sasufeweli. idumal moikuece Tavi Seni da ganved saxliT(444r) da Seved monastera dedaTasa da scxondea.

23. viTarca esma ese, friad ganixara da hrqua mas: „ara minebs Tumca msolfionman momkueca, rameTu saidumloÁ ara dafarian.“ hrqua mas monazonman man: „esera mamaÁ Seni yovelnime warmyavs da dayovnebad uc mun sami, anu oTxi dRÀ. xolo Sen moiyyane erTi monazoniTagani da man mogkuecos Sen Tavi.“

24. viTarca igi amas zraxvides, movida mamaÁ misi da ixila monazoni igi da icna da hkiTxvida: „raÁsaTÁs mohguer?“. xolo man hrqua mas, viTarmed: „saÁsenebeli mamisa CuenisaÁ moiwia da momavalina mamaxlisan, raÁTa moxÁde da moiRo locvaÁ maTi.“ xolo igi aRivso sixaruliTa da aRiRo saÁmari TÁsi da Sejda navsa da warvida.

25. da viTarca iyo mamaÁ misi monastera mas, miavlina **evfrosine** sarwmunoÁ monaÁ misi eklesiad, romelsa hrquan wmidisa **Tevdosisi** da hrqua: „vinca hpoo monazoni, momguare me igi aqa.~

26. xolo brZanebiTa RmrTisaÁTa, didi vinme beri **skitiT** mosrul iyo ÁelTsaqmarisa syidad. Dda viTarca ixila igi yrmaman man, wariyvana igi misa. da hrqua mas **evfrosine**: „hloce, mamao, CemTÁs.“ da viTarca locva-yo, dasxdes.

27. hrqua bersa mas: „mamao, mivis me mamaÁ, monaÁ RmrTisaÁ, friad mdidari da misTa xuastagTaTÁs egulebis, raÁmca mimca amaoebasa soflisasa. xolo me ara minebs SeginebaÁ Tavisa CemisaÁ. ukueTu urC veqmne, meSinis me mamisa Cemisagan da raÁ vyo ara uwyi.

28. yoveli ese RamÀ uZilad aRasrulea mis saqmistÁs da vedrebode RmerTsa, raÁTamca mauwya umjobesi sulisa CemisaÁ. D(444v) da viTarca ganTena, gulman mrqua me da

mivavline eklesiad, raÁTa momguaron me erTi monazonTagani da misgan vismino sityuaÁ. aw gevedrebi Sen, viTarca movlinebulman RmrTisaman, maswave me umjobesi.“

29. hrqua mas berman man, romelman igi Tqua : „ukueTu vinme ara moiZulos mamaÁ TÁsi da dedaÁ TÁsi, gana Zmani, gina dani, gina merme Tavica TÁsi, ver-eyos igi Cemda mowafÁ. me raÁgrqua ufroÁsi amisa?!

30. ukueTu Zal-gic moTminebaÁ ÅorcTaÁ gansacdelisagan, daute veyoveli da ivltode, rameTu monagebTa mamisa SenisaTa mkudari mravali hpovon. Eesera eklesiani glaxakni, berTa sayofelni, ucxoTa sadgurni monasterni, qurivni, tyueni, sadaca undes mamasaSensa, dauteos. xolo Sen sulsa Sensa nu wariwymed.~

31. da hrqua mas **evfrosine**: „vesav RmerTsa da locvasa Sensa. Ddidad vSure, raÁTa cxondes suli Cemi.“ hrqua mas berman : „eseviTarsa ganzraxvasa nu ayovneb, rameTu weliwadman daayovnis da Se-ca-ananis da daabrkolis.“ hrqua mas **evfrosine**: „meca amisTÁs mogaSro me, raÁTa srul iyo nebaÁ gulisa CemisaÁ.“

32. da aRdga beri igi da yo locvaÁ da Semosa mas sqemaÁ, uloca da hrqua : „RmerTman, romelman acxovvna yovelni wmidani, man gacxovnen Sen da dagifaren yovlisagan borotisa.“ ese Tqua da gamovida beri igi.

33. xolo **evfrosine** moego gonebasa TÁssa, ganizraxa da Tqua: „ukueTu Sevide monastersa dedaTasa, mamaÁ Cemi meZiebdes da mpovos da uneSTebiT gamomiyvanos me. aramed mivide monastersa mamaTasa, raÁTa aravin cnas.“

34. da ganiZarcua samoseli **(445r)** dedaTaÁ da Seimosa, viTarca dedakaci. da viTar damwuxrda, gamovida saxliT TÁsiT da wariRo mis Tana xuTasi drahkani. da viTarca ganTena, movida mamaÁ misi qalaqad da brZanebiTa RmrTsaÁTa mivida eklesiad.

35. xolo netari **evfrosine** mivida monastersa mas, sadaca aqunda CueulebaÁ. iJamebda mekarisagan da etyoda : „arqu mamasaxlissa, viTarmed saWurisi palatiT mosrul ars da unebs naxvaÁ Seni.“ xolo mekare igi Sevida da uTxra mamasaxlissa. xolo man ubrZana SeyvanebaÁ misi. Dda viTarca Sevida, Tayuanissca mas da locva-yves. da hrqua mas mamasaxlisman : „raÁsaTÁs moSura RmrTismoyurebaÁ ege Seni.“

36. xolo man hrqua : „mamao, me palatisaÁ viyav da mwadoda cxorebaÁ monazonTaÁ. aramed qalaqi Cueni ara diad dayudebul iyo simravlisagan kacTaÁsa. da mesma siwmidisa TquenisaÁ da moved, raÁTa davemkÁdro Tquen Tana, ukueTu RmerTman giCuenos da Semiwynaro me. xolo maqus xuastagica mravali, ukueTu aRmaSenoT-me dayudebiTa, moviRo igi aqa.“

37. hrqua ùmas mamasaxlisman : „esera monasteri Sen winaSe ars. ukueTu gaSus Cuen Tana, dajed. aramed saxeli raÁ giwodian Sen.“

xolo man hrqua : „**samaragde** miwodes me.“ hrqua mas
mamasaxlisan : „amisaTÂs, rameTu Wabuk xar da martod
jdomaÁ ara Sehgavs Seni, aramed raÁTa gesuas moZRuari,
romelman gaswaos wesi monazonebisaÁ.“

38. xolo man hrqua : „viTarca mibrZano, egreca vyo.“ da gamoiRo
drahkani igi da misca ÁelTa mamasaxlisaTa da hrqua : „wariRe ese
da Tu vjde da myof viyo aqa, moviRo sxuaÁca.“

39.(445v)maSin mouwoda mamasaxlisan erTsa Zmagansa,
romlisa saxeli **aRapi**, kaci wmidaÁ da gamocdili, da miuTuala mas
samaragde da hrqua mas : „aha, esera ZÀ Seni. egreT ganswavle,
romel umjobsma ars moZRurisa.“ da yves locvaÁ da
moxITmodrekaÁ da wariyvana igi **aRapi** senakad TÂsa.

40.xolo misi SuenierebaÁ da sikeTe, raJams Sevaln eklesiad, gina
taZrad, eSmakman mravalTa, viTarca isari, styorcis trfialebad
samaragdes mimarT. elalvodes mamasaxlissa, viTarmed eseviTari
xati aramca Segewynara amas adgilsa.

41.xolo man mouwoda da hrqua mas : „amisTÂs, rameTu mteri da
umtkicebelTa guliTa dacesasa Seiqms, aw mnebavs, raÁTa
martodmyofTa Tana daeyudo.“ da ubrZana **aRapis**, raÁTa
ganumzados senaki da dayudnes **samaragde**. Dda man yo egreT,
viTarca ubrZana mas da wariyvana **samaragde** senaksa mas Sina.
da marxviTa da mRÂZarebiTa iqceoda da hlocvida queyanasa
gorvida dRÀ da RamÀ. xolo **aRapi** xedvida moswrafebasa missa da
gankÂrvebul iyvnes yovelni Zmani mistÂs da aReSenebodes.

42. xolo mamaÁ misi mivida Jamsa mwuxrisasa saxlad TÂsa da ara
hpova asuli TÂsi da eqca feri pirisa misisaÁ da mimoixedvida da
monaTa da mÁevalTa etyoda, viTarmed : „raÁ iqmna **evfrosine**?“
xolo maT hrques, viTarmed : „mwuxri vixileT-Ra igi dagan-raÁ-Tena,
arRara vixileT. nuukuÀ da windmdebulman wariyvana igi da
miavlina, raÁTamca gamoikiTxa igi.“ (446r) da viTarca esma
mamasa mis Wabukisasa da Zesaca mas, maSin SeZrwundes friad
da swrafiT movides saxlsa **pafnutissa**. Dda ixiles igi queyanasa zeda
mdebare da ityodes : „aw vinme uRo guli da waritaca igi.“ da myis
diaspani ganuteves **egÂpted** da **lubiaÁT** da navTa waravlines
Ziebad. da aRixilvides saxlebsa da monastrebsa, moyuareTa da
mezobelTa da ara hpovebdes, da hgodebdes damaSuralni.

1. (599r) maTganTa trfialebad misa. Dda etyÂed
mamasaxlissa, viTarmed : „ese viTarmca xati ara
Semogeyvana monastrad.“

43.da viTarca mkudarsa, etyodes. mamamTili eglovda sZalsa TÂssa
da siZe stiroda colsa TÂssa. xolo mamaÁ asulsa TÂssa hgodebda da

2. xolo mamasaxlisan mouwoda da hrqua mas : „Svilo, qmnlkeTilobaÁ Seni daumtkicebelTa amaTTÁs dacemasa iqms eSmaki dayudebiT mnebavs yofaÁ Seni, Svilo.“

3. xolo man hrqua : „viTarca hbrZano, egreca yav.“ da ubrZana **aRapis**, raÁTa ganumzados senaki da dadumnes mas Sina. da yo **aRapi** egreT.

4. xolo **samaragd**os dadumna da iyofvoda marxviTa da mRÂZarebiTa locviTa da queyanasa zeda woliTa, wignsa ikiTxavn da galobn da Seuvrdebin RmerTsa dRÀ da RamÀ.

5. xolo **aRapi** hxedvida missa mas moswrafebasa da mRÂZarebasa da aReSÂnebodes yovelni Zmani RmrTismsaxurebasa missa zeda.

6. xolo mamaÁ misi, Jamsa oden samxrisasa, movida saxlsa TÂssa eklesiÁd da ara pova asuli TÂsi da eqca feri pirisa misisaÁ. mimo-da-ixedvida monaTa da mÃevalTa mimarT da hrqua : „sad ars asuli Cemi ?“

7. „xolo mwuxri vixileT-Ra igi. xolo gan-raÁ-Tena, arRara iyo da mogÂxda gulsa ZebnaÁ misi. nuukue da windebulman man wariyvana da miavlina misa, raÁTa gamoikiTxos.“

8. da esma raÁ ese mamasa mis wulisasa, romlisada dawindebul iyo, SeZrwunda da swrafiT mirbiodes mama-Zeni **pafnotisi** da hpoves igi queyanasa zeda mdebare da friad mgloviarÀ da ityodes friad: „warvin miitaca (599v) igi.“ da deaspanni ganutevnes da eZiebdes **egÂptes** navebiTa da aRixilvides saxlebsa da monastrebsa, moyuareTa da mezobelTa udabnoTa da quabTa da ara hpoebdes.

9. da viTar yovelTa adgilTa eZiebdes, miiqceodes gulklebulni da mgloviareni, rameTu siZÀ igi stiroda colsa TÂssa da mamamTili sZalsa da mamaÁ asulsa TÂssa hgodebda da ityoda : „vaÁ-me, Svilo Cemo, tkbilo da naTelo TvalTa CemTao, vinme ityuena saunjÀ igi Cemi, anu vinme mimitaca monagebi Cemi da siSuenierÀ saxlisa CemisaÁ vin warwymida?!

10. romelman mgelman SeWama kravi igi Cemi, anu romelman adgilman dafara SuenierebaÁ igi saxisa misisaÁ, viTarca naTeli mzisaÁ. rameTu igi iyo kuerTxi siberisa CemisaÁ da igi iyo SromaTa CemTa gansuenebaÁ da uZlurebaTa CemTa lxinebaÁ.

ityoda: „vaÁme, Svilo Cemo, tkbilo, vaÁme, naTelo TualTa CemTao, vaÁme, nugeSinismcemelo tkivilTa CemTao.

44. vinme wartyuena saunjÀ igi Cemi, anu vin mimitaca monagebi Cemi?! vin ganabnia simdidre Cemi?! anu vinme siSueniere saxlsa CemisaÁ warwymida?!

45. vinme sasoebaÁ Cemi waritaca. romelman mgelman SeWama kravi igi Cemi?! romelman adgilman dafara piri igi misi da xati misi?! igi iyo simtkice naTesavTa CemTaÁ da igi iyo kuerTxi siberisa CemisaÁ. igi iyo SromaTa CemTa gansueneba da nugeSinismcemeli. nu dahfaravn-me queyanaÁ, nuca SeSWamn ÂorcTa CemTa, vidremdis gulixma-vyo, Tu raÁ SeemTxÂa **evfrosines**. vinme gardaiqcia sixaruli Cemi tyebad.“

46. esmodes ese viTarni sityuani yovelTa mun mdgomareTa, da godebiT Âmasa aRmoetyodes, rameTu yoveli qalaqi tiroda misTÂs (446v) zedamoÁT warwymedasa mas missa.

47. verRara daiTmina mamaman **evfrosinesman** da warvida monastrad da Seuvrda ferÁTa mamasaxlisisaTa da hrqua mas: „gevedrebi, mamao, nu ugulebels-myof me, aramed hloce RmrTisa mimarT, raÁTa vpovo nayofi locvaTa TquenTaÁ, rameTu aRtacebul iqmna mÃevali igi Seni, asuli Cemi.“

48. viTarca esma ese bersa, SeZrwunda da ubrZana Jamisa darekaÁ, raÁTa Semokrben mamani. da viTarca Semokrbes, hrqua maT berman: „yavT siyuaruli da imarxeT SabaTi ese da imarxeviT or-oriT da evedreniT RmerTsa, raÁTa gamo-visme-gÂcxados, TuU sada ars SÂli igi uflisa **pafnutisi**.“

49. da imarxes SÂdeuli da aravis maTgansa gamoucxada RmerTman, rameTu locvani mis qalisani ajobebdes locvaTa yovelTa mamaTasa. da evedreboda igi RmerTsa, raÁTa aravis gamoucxdados cxorebasa missa.

50. maSin mamasaxlisi nugeSinisscemda mas da etyoda: „nu sulmokle xar, nuca mwuxare, aramed hmadlobde RmerTsa. da raJams undes, gauwyos Sen misTÂs.“

51. xolo ese uwyode, raÁTa ara ars igi medgrobasa rasme, aramed keTilsa da misTÂs aravis gamoguecxada Cuen. ukuTumca iyo borotsa rasme, aramca ugulebels-yo SromaÁ Seni RmerTman,

11. nu damfaravn me queyanaÁ, vidremde gulisÁma-
vyo, Tu raÁ SeemTxÁa Svilsa mas Cemsá, anu vinme
gardacvala sixaruli Cemi glomad.“

12. esmodes eseviTarni sityuani moyuareTa misTa da
megobarTa da ÁmaaRmatebulad godebdes misTanave
da yoveli igi qalaqi cremlooda warwymedasa mas
evfrosinÁssa.

13. da verRara daiTmina mamaman misman. aRdga da
warvida monastrad da Seuvrda ferÁTa mamasaxlisisaTa
da hrqua : „gevedrebi, nu ugulebels-myof, aramed
hloce, raÁTa nayofi igi locvaTa SenTaÁ vpoo. rameTu
aRtacebul iqmna mÁevali igi yoveli.“

14. (600r) viTarca esma ese mamasaxlissa, Sewuxna igi
friad da ubrZana Jamisa misa da rekaÁ. Dda Semokrbes
yovelni Zmani da hrqua maT : „yavT siyuaruli da
daimarxeT SabaTi ese or-oriT da evedreniT RmerTsa,
raÁTa gamo-visme-ucxados, TuU sada ars igi.“

15. da imarxes SÁdeuli igi yovelTa da aravis maTgansa
gamoucxada RmerTman, rameTu locvani misni
ajobebdes maT yovelTasa da miT ara gamoucxada maT
RmerTman.

16. maSin mamasaxlisi nugeSinisscemda **pafnotis** da
hrqua : „nu sulmokle iqmnebi da nuca mwuxare xar,
aramed hmadlobdi ufalsa RmerTsa da odesca undes
ufalsa, gauwyos Sen mistÁs.“

17. xolo esemca uwyi, rameTu ara ars igi borotsa rasme,
aramed keTilsa. da amisTÁs aravis euwya Cuengansa
ukeTumca iyo igi borotsa rasme, aramca ugulebelsyo
RmerTman SromaÁ yoveli da Cueni.“

18. viTarca esma ese **pafnotis**, mcired raÁme hrwmena
da warvida TÁsa qalaqad da mividoda igi keTilTa
saqmiTa da locviTa.

19. da viTar warÁda ravdenime Jami, kualad mivida
pafnoti mas monastersa, msgavsad Cuelebisa TÁsisa da
moikiTxa mamasaxlisi da Zmani yovelni.

20. hrqua mamasaxlisan **pafnotis** : „ukueTu gnebavs,
ars aqa ZmaÁ erTi dayudebuli, madlieri da keTili, romeli
Tevdosi mefisa palatisagan mosrul ars. mived da ixile.“

21. hrqua mas **pafnoti** : „ukueTu xolo Rirs var, mnebavs
xilvad igi.“ hrqua **aRapis** mamasaxlisan : „miiyvane

romeli hyav saxelisa misisaTÁs da yovelTa wmidaTaTÁs. Dda
umetes RmerTsa Cuen zeda aramca daefara saqmÁ misi Cuengan.“

52. viTarca esma ese **pafnutis**, mciredRa-Tu hrwmena da warvida
TÁsa qalaqad. da viTarca mciredni Jamni warÁdes da keTilad misrul
iyo igi monastrad. (447r) Hhrqua mas mamasaxlisan : „gnebavs,
TuU ezraxo keTilsa Zmasa palatiT mosrulsá, mefisa **Tevdosisa**?“
hrqua mas **pafnuti** : „Tu xolo Rirs-viqmne.“ da miavlina **aRapis** da
hrqua mas : „wariyvane ufali Cueni **pafnuti** da miiyvane Zmisa
Cuenisa **samaragdesa**, raÁTa ekurTxos misgan.“ da wariyvana man
da mihguara.

53. da viTarca ixila man, icna mamaÁ TÁsi da aRivso yovladve
cremliTa. egona mamasa missa, viTarmed codvaTaTÁs tirs igi da
yovladve ara amsgavsá igi, rameTu yoveli sikeTe misi damWnar iyo
ZlieriTa marxviTa da queyanasa woliTa. da kunkuliTa daifarna piri
TÁsi, Nnuukue niSiTa raÁTme icnas igi. Dda locva-yves da dasxdes
igini. da iwyo swavlad misa siwmidisaTÁs da mowyalebisaTÁs.

54. da viTarca amas ityoda **samaragde**, guli mamisa misisaÁ
ixarebda. da cremliTa aRivso da unda, raÁmca Seityo igi da
hrcxuenoda da moiTmenda.

55. da viTar diad izraxnes sargebelisaTÁs sulisa, warvida **pafnuti**
mamasaxlisisave da hrqua : „did ars RmerTi, viTar sargebel
meqmna kaci ese. uwyis ufalman egre vixile, viTarmca Svili Cemi
menaxva.“ da ijmna maTgan da warvida TÁsa qalaqad.

56. da dayo **samaragde** monastersa mas Sina ocdaaTrvameti weli
da dasneulda sneulebiTa miT, romliTa mo-ca-kuda.

57. da viTar sneul iyo, movida mamaÁ misi monastrad. Dda viTarca
wesi igi aRasrula mamasaxlisisa Tana, hrqua mas : „ukueTu
mibrZano, vixilo ZmaÁ **samaragde**, rameTu hsurian sulsá Cemsá.“
xolo man moiyvana **aRapi** da hrqua : „miiyvane, (447v) Zmisa

ufali **pafnoti** Zmisa mis, raÁTa ikurTxos misgan.“ da man miiyvana igi.

22. (600v) xolo **evfrosine**, viTarca ixila, icna mamaÁ TÁsi da aRivsnes Tualni misni cremliTa. xolo **pafnoti** yovlad ver icna igi da arcaRaTu amsgavs, rameTu yovelni sikeTÁ misi damWnar iyo marxviTa da locviTa Dda queyanasa zeda woliTa da kunkuliTa ifarvida pirsá TÁssa. nuukuÀ niSniTa, raÁTme icnas igi mamaman misman.

23. da viTarca locva-yves da dasxdes, iwyo **evfrosinÀ** misa swavlad siwmidisaTÁs da mowylebisa. Dda viTarca amas etyoda, guli mamisa misaÁ ixarebda. xolo Tualni **samaragdesni** cremloodes da unda, raÁTamca mouxÁa qedsa mamisa TÁsisasa, aramed hrcxuenoda da daiTmina.

24. da viTarca friad izraxnes sargebelisaTÁs sulisa, warvida **pafnoti** da mivida mamasaxlisisada hrqua mas: „didebaÁ RmerTsa, romelman sargebel-miyo me kaci ese.uwyis RmerTman, egre vixile igi, viTarmca menaxa dRes Svili igi Cemi.“ da ijmna mamasaxlisisagan da ZmaTagan yovelTa da warvida TÁsa qalaqad.

25. da iyofvoda **samaragde** monastersa mas Sina ocdaaTrvamet wel. Dda Semdgom aTrvametisa wlisa, dasneulda sneulebiTa miT, romliTaca miicvala.

26. da viTar sneul iyo, movida mamaÁ misi Cveulebisaebr monastrad da moikiTxa mamasaxlisi da Zmani yovelni. Dda hrqua mamasaxlissa, ukueTu: „mibrZano vixilo ZmaÁ igi **samaragde**, rameTu suris sulsa Cemsa.“

27. hrqua mamasaxlisman **aRapis**: „miiyvane ege Zmisa mis, rameTU esre mgonies, viTarmed ganvals igi ÁorcTagan da sxuaÁ Jam arRara ixilos igi.“ da wariyvana igi **aRapi** da miiyvana.

28. (601r) da viTarca Sevida, davarda da Tayuanissca sareclsa zeda da ambors-uyofda mas da etyoda: „iloce CemTÁs, mamao, ufalo da Zmao, raÁTa RmerTman nugeSinis-mces me Svilisa misTÁs Cemisa, rameTu ara ganikurna suli Cemi mwuxarebisagan.“

29. xolo man hrqua: „nu mwuxare xar, nuca iurvi, rameTu arRara warsrul iyo Sen amier monastriT, raJams gamogicxados Sen RmerTman Svilisa SenisaÁ.“

samaragdesa, rameTu esre mgonies, viTarmed sxuaÁ Jami arRara xilvad uc igi.“

58. da viTarca ixila **pafnuti**, davarda, Tayuanissca loginsa mas zeda, romelsa weva **samaragde** da ambors-uyofda da etyoda: „hloce CemTÁs, mamao, raÁTa RmerTman nugeSinismces Svilisa misTÁs Cemisa, rameTu arRara ganikurna suli Cemi mwuxarebisagan.“

59. da hrqua mas **samaragde**: „nu mwuxare xar, nuca cremloode, rameTu arRa warsrul iyo Sen aqaÁT da gamogicxados Sen RmerTman Svilisa SenisaTÁs. aw gevedrebi Sen, raÁTa dasdge Cem Tana da ara ganmeSoro.“ xolo man hrqua: „viTarca brZane, ara gangeSoro Sen.“

60. da viTarca mesame dRÀ moiwia da cna **samaragde**, viTarmed warvals winaSe uflisa, mouwoda mamasa TÁssa Dda hrqua mas: „ismine Cemi aw, rameTu RmerTman Cem zeda ganago, raÁ igi mas unda da aRmisrula nebaÁ gulisa CemisaÁ. Dda aw megulebis me Senda, raÁTa gauwyos Sen RmerTman asulisa Senisa **evfrosinesTÁs**. xolo igi me var, mdabali ese; da esera ixile igi da ganicade da dajerebul iqmenin guli Seni.

61. aramed num-ca-vin icis ese sxuaman da num-ca-vin uteob ganbanad sxuasa da Semosad ÁorcTa CemTa. Aaramed Sen, mamao, TÁT aRasrule yovelive. xolo me mamasaxlisisa aRmeTqua, viTarmed monagebi sxuaÁca diad mic da movsce amas adgilsa. aw moec, rameTu Sen TÁT ici yovelive RmrTismsaxurebiT waregebis amas adgilsa.“ da viTarca ese Tqua, misca suli TÁsi Semoqmedsa.

62. ese viTarca esma **pafnutis**, iwyla guli misi yovladve da daiÁsna (448r) da daeca queyanasa zeda, viTarca mkudari. da mirbioda **aRapi** da wyali apkura pirsá missa da hrqua mas: „raÁ ars ufalo?“

63. xolo man hrqua mas: „miteve, raÁTa meca movkude aqa, rameTu sakÁrveli dRes vixile.“ da aRdga da davarda pirsá zeda mis wmidisasa da cremliT aRimaRla ÁmaÁ TÁsi da ityoda: „vaÁme, Svilo Cemo tkbilo, vaÁme, naTelo TualTa CemTao, vaÁme,

30. aramed gevedrebi Sen, raÁTa sam dRÀ daadgre Cem Tana da ara vinme Soro Cemgan.“ hrqua mas **pafnoti**: „mamao, viTarca hbrZane, aravin geSoro Sengan.“

31.da viTarca moiwia dRÀ igi mesamÀ da cna **samaragdÀ** madliTa RmrTisaTa, viTarmed warvals winaSe RmrTisa.

32. hrqua mamasa TÁssa, rameTu: „RmerTman ganagdo Cem zeda, rad igi mas jer-uCnda da aRmisrula nebaÁ gulisa CemisaÁ da damfara me.“

33. aw megulebis me, raÁTa gauwyos Sen RmerTman Svilisa mis Senisa **evfrosinÀsi**, rameTu igi me var glaxaki ese. ganmicade aw da dajerebul iyavn guli Seni, aramed gevedrebi, numca vin icis sxuaman, nuca vis uTxrob da nuca uteveb vis Semosad ÁorcTa CemTa, aramed Sen TÂT Semmose da miRuawe da mamasaxlisisa-da-ca merqua, viTarmed xuastagi sxuaÁca diad mic da movsce igica amas adgilsa.

34. aw gevedrebi Sen da glocav, raÁTa aRsrulo aRnaTquemi Cemi. Sen TÂT uwyi, rameTu RmrTismsaxurebiT waregebis amas adgilsa.“ da ese viTarca Tqua, misca suli TÁsi ufalsa.

35. da viTarca esma ese **pafnotis**, iwyla guli misi, da yovladve dahÁsnda da daeca queyanasa zeda, viTarca mkudari. xolo **aRapi** mirbioda da daapkura wyali pirs missa da aRadgina igi da Tqua: „raÁ ars ufalo?“

36. (601v) xolo man hrqua: „miteveT me, raÁTa movkÁde meca aqa mis Tana, rameTu dRes sakÁrveli vixile.“ da tiroda mwared da ityoda: „vaÁme, Svilo, Cemo, tkbilo, raÁsaTÁs uwinares ara miTxar me da sneulimca mexile.

37.vaÁme, Svilo Cemo, yovladve keTilo, viTar dauteve sofeli da Seuracx_hyav pativi da mTavrobaÁ sulisa Senisa cxorebisaTÁs da SexÁed sayofelsa marTalTasa da sixarulsa dausrulebelsa.“

38.da viTarca esma ese **aRapis**, mirbioda mamasaxlisisa da uTxra mas yoveli. xolo raJams esma ese mamasaxlissa, mswrafl gankÁrvebuli mirbioda da davarda wmidasa mas guamsa zeda da ityoda: „wmidao sZalo **qristeso**, WeSmaritisa RmrTisao, dagÁviwyeb Sen Tana zrdilTa amaT amis wmidisa monastrisaTa, aramed vloce, raÁTa Cuenca mogÁces gulisÁmisyofaÁ da mÁned moqalaqobaÁ, raÁTa SevideT sasufevensa da Sen Tana viSuebdeT saukuneTa maT keTilTa.“

raÁsaTÁs winave ara, Tumca SenTanave momkudar viyav, viTar daiviwyე saxeli Seni. miTxar, anu dawindebuli Seni, romlisa miTxovil iyav, viTar Seuracxhyav mTavrobaÁ da simdidre da gamoirCie saukunesa mas cxorebaÁ.“

64. ese viTarca esma **aRapis**, gankÁrvebul iyo da mirbioda Txrobad mamasaxlisisa.

65. da mswrafl movida mamasaxlisi da davarda wmidasa mas guamsa zeda da ityoda: „sZalo **qristes**, WeSmaritisa RmrTisao, da asulo wmidatao, nu dagÁviwyeb Sen Tana zrdilo amaT, amis wmidisa monastrisa myofTa. Aaramed hloce, raÁTa mogueces Cuenca gulisxmisyofaÁ da mÁned moqalaqobaÁ, raÁTa SevideT Cuenca sasufevensa da Sen Tana viSuebdeT saukuneTa maT keTilTa.“

66. da ubrZana darekaÁ JamisaÁ da yovelni Semokrbes meudabnoeni. Dda romelni movidodes da ixilvides netarsa mas, daukÁrdeboda saqmÀ ese da adidebdes RmerTsa, romelman yvis sakÁrveli.

67. iyo vinme mun ZmaÁ erTi, romelsa Tualni dadgomil esxnes. da unda, raÁmca SeemTxÁa. Dda viTar mieaxla wmidasa pirs missa, meyseulad aRixilna (448v) Tualni misni. viTar ixiles yovelTa, gankÁrdes saswaulTa maT zeda RmrTisaTa, romeli didad sargebel-eyo maT Dda dadves igi saflavs mamaTasa.

39. da ubrZana mamasaxlisman darekaÁ JamisaÁ, raÁTa Semokreben yovelnive Zmani da romelni movidodes da ixiles saqmÀ ese krTomiT, gankÂrdes da adidebdes RmerTsa.

40. da iyo vinme mun ZmaÁ, romelsa Tuali erTi ara edga. da viTarca Seexo wmidasa mas guamsa, munTquesve aRexila Tuali misi vnebuli. da ixiles yovelTa da gankÂrdes da adidebdes RmerTsa saswaulsa mas zeda, romeli iqmna da friad sargebel-eyo maT yovelTa.

41. da ubrZana mamasaxlisman man (602r) ganslvaÁ maT yovelTaÁ da Tana daiyena aRapi da mamaÁ misi da Semoses guami misi. Dda viTarca dahbandes wmidata nawilTa misTa, aRivso saxli igi sulnelebiTa didiTa da moiyyanes igi eklesiad winaSe yovelTasa da aRasrules wesi da dadves igi samarxosa mamaTa Tana.

42. da yovelTa misces didebaÁ RmerTsa sakÂrvelTmoqmedsa, romelman uCuená maT eseviTari sakÂrveli da saswauli da nugeSinisces pafnotis da igica hmadlobda RmerTsa.

43. xolo pafnoti warvida qalaqad TÂsad da mivida saxlsa TÂssa da auwya ese yoveli monaTa da mÃevalTa TÂsTa. da miesma yovelsa mas qalaqsa da mokrba misi simravle erisaÁ friadi da miesma dawindebulsa mas da swrafiT morbiodes mamaÁ misi da Wabuki igi, raÁTa ixilon, Tu rad ars saqmÀ ese. da auwya pafnoti ese yoveli da adidebdes RmerTsa.

44. xolo pafnoti yoveli misagebi misi ganuyo monasterTa da glaxakTa da ucxoTa. Dda ufroÁsi nawili Seswira monastera mas da TÂT monazon iqmna masve monastera Sina. da SeiRo friadi monagebi da hrqua mamasaxlissa, raÁTa dayudnes senaksa Sina asulisa TÂsisasa. Dda man ubrZana dayudebaÁ da nugeSiniscemul iqmna igi friad.

45. da cxonda pafnoti adgilsa mas aT wel da Semdgomad aTisa wlisa, gardaicvala amis cxorebisagan savsÀ madliTa.

46. xolo dadves igi maxlobelad evfrosinesaÁ, asulisa TÂsisa (602v) da meox-arian CuenTÂs winaSe mamisa da Zisa da yovlad wmidisa sulisa, romlisaÁ ars didebaÁ ukuniTi ukunisamde.

68. xolo mamaman misman yoveli monagebi misi eklesiaTa ganuyo da monazon iqmna masve monastera Sina. da ufroÁsi nawili monagebisa misisaÁ misca adgilsa mas da TÂT igi dadumna senaksa mas Sina asulisa misisasa. da friad nugeSiniscemul iqmna igi Wilsa mas zeda asulisa TÂsisasa. da cxonda igi monastera mas Sina aT wel.

69. da merme miicvala zecisasa mas da dauteva queynisaÁ da daefla igi saflavsa, maxlobelad evfrosinesa, asulisa misisa, sadideblad mamisa da Zisa da sulisa wmidisa, aw da maradis da ukuniTi ukunisamde, amin.†